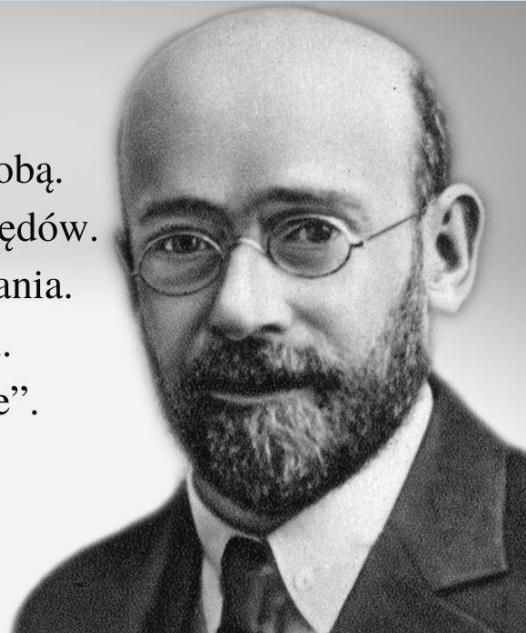

„Poza przygotowaniem zawodowym człowieka, poza jego wykształceniem, najkorzystniejszą, najbardziej podstawową i decydującą wartością w jego życiu jest jego CZŁOWIECZENSTWO”

Maria Grzegorzewska

„Dziecko ma prawo być sobą.
Ma prawo do popełniania błędów.
Ma prawo do własnego zdania.
Ma prawo do szacunku.
Nie ma dzieci - są ludzie”.

O sztuce wychowania Janusza Korczaka i Marii Grzegorzewskiej

ROK 2022 Rokiem Marii
Grzegorzewskiej

**Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej
(dziś Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii
Grzegorzewskiej) w 2022 r. obchodzi 100-lecie
istnienia.**

To najważniejsze dzieło życia Marii Grzegorzewskiej.

Pedagogika specjalna

dział pedagogiki, którego **podmiotem** jest człowiek wymagający wsparcia i pomocy w przekraczaniu odchyleń od normy, różnorakich trudności, utrudniających mu **rozwój** i **funkcjonowanie społeczne**. Zajmuje się osobami w **każdym wieku**, starając się odpowiadać na ich szczególnie potrzeby:

- **rozwojowe** w wieku niemowlęcym,
- **edukacyjne i wychowawcze** w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz dorastania,
- **socjalizacyjne i zawodowe** w wieku dojrzałym

DZIAŁY I DZIEDZINY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ ZE WZGLĘDU NA RODZAJ ODCHYLEŃ OD NORMY

p. zdolnych
i uzdolnionych

1. wybitne zdolności ogólne
2. uzdolnienia kierunkowe

p.rewalidacyjna,
rehabilitacyjna

1. upośledzenie umysłowe
2. wady wzroku
3. wady słuchu
4. sprzężone upośledzenie

p.lecznicza,
terapeutyczna

- 1.choroby przewlekłe
- 2.niesprawność ruchowa
- 3.odmienność somatyczna
- 4.autyzm, zespoły psychozopodobne
5. starość

p. resocjalizacyjna

- 1.niedostosowanie społeczne
 - aspoleczność
 - antyspoleczność
- 2.demoralizacja
- 3.przestępcość

p.korekcyjna

- 1.trudności w uczeniu się
- 2.parcjalne zaburzenia rozwoju
- 3.zaburzenia mowy
- 4.zaburzenia emocjonalne

**Maria Grzegorzewska urodziła się 18 kwietnia 1888 roku w Wołuczy
nieopodal Rawy Mazowieckiej. Jej rodzice dzierżawili majątek.**

Uczyła się na pensji w Warszawie, a następnie uczęszczała do szkoły prywatnej, którą ukończyła w roku 1907. Po kursie przygotowawczym rozpoczęła studia na wydziale przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zarabiała na utrzymanie udzielając korepetycji i nauk w prywatnych domach.

UWAGA!!!

pensja to

***płaca**

za wykonaną pracę

wypłacana

w równych odstępach czasu; uposażenie,

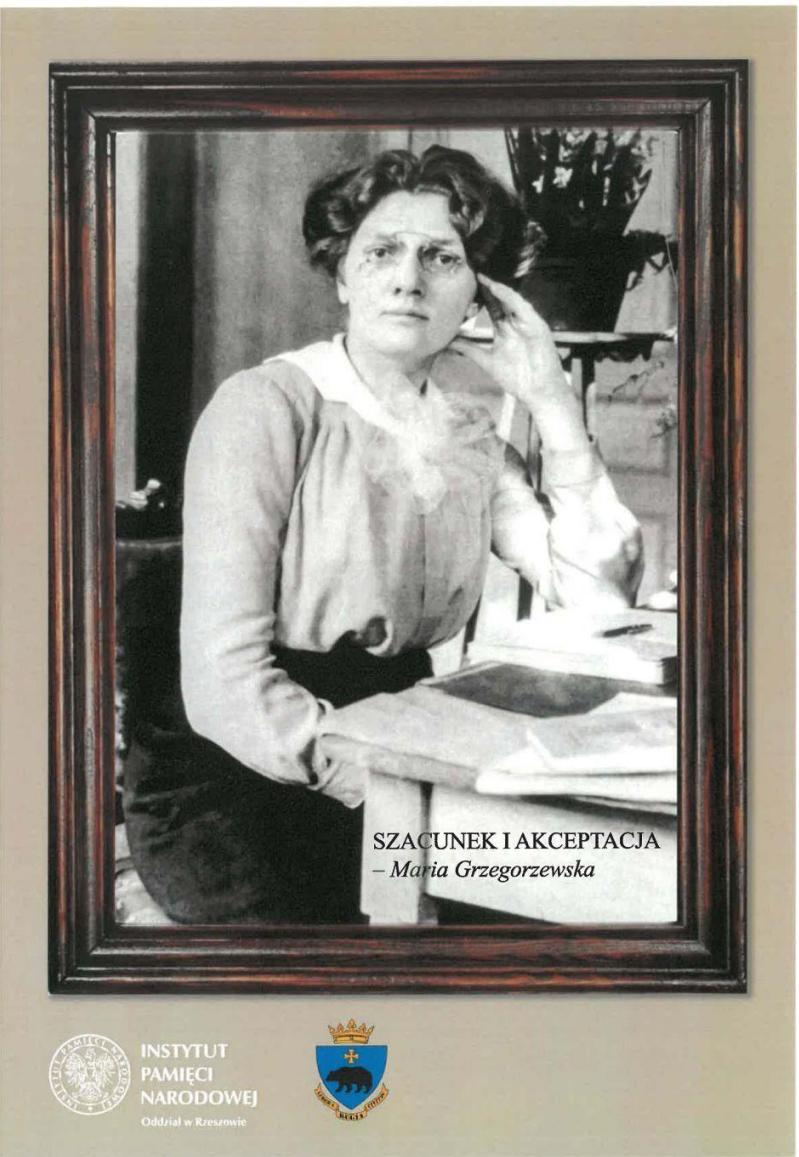
pobory

***historycznie pensja to prywatna szkoła żeńska zwykle internatem**

Collegium Novum – zabytkowy, główny budynek Uniwersytetu Jagiellońskiego znajdujący się w Krakowie przy ulicy Gołębiej 24, na Starym Mieście przy Plantach.

Następnie studiowała na Międzynarodowym Fakultecie Pedagogicznym w Brukseli (1913-1914), a doktorat uzyskała na Uniwersytecie Paryskim (Sorbona) w 1916 r.

<https://www.youtube.com/watch?v=kK0OVuMGbQc>

<https://www.youtube.com/watch?v=op0xGitFtsI>

https://www.youtube.com/watch?v=7_5UrWalzx0

<https://www.youtube.com/watch?v=og18AQ5Mi1o>

Po powrocie do Polski (1919) pracowała w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zajmując się sprawami szkolnictwa specjalnego. Jej zadaniem było wizytowanie i organizowanie szkół specjalnych oraz przygotowanie nauczycieli do pracy w tych placówkach.

W czasie II wojny światowej budynek był siedzibą gestapo

W latach 1922-1967 kierowała Państwowym Instytutem Pedagogiki Specjalnej, (dziś Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie)

a w latach 1930 - 1935 - Państwowym Instytutem Nauczycielskim.
(Studia trwały 3 lata. W ciągu 5 lat Instytut wykształcił 178 nauczycieli.

W kadrze nauczycielskiej znalazły się m.in. **Janusz Korczak**.)

Przewodniczyła Sekcji Szkolnictwa Specjalnego Związku Nauczycielstwa Szkół Powszechnych.

W okresie międzywojennym z jej inicjatywy powstało pismo „Szkoła specjalna”, którym kierowała.

**Akademia
Pedagogiki
Specjalnej**
im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

To najstarsza
uczelnia
pedagogiczna
w Polsce

Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej
w Warszawie ul. Szczęśliwicka 40

W czasie niemieckiej okupacji pracowała jako nauczycielka szkoły specjalnej w Warszawie. Prowadziła tajne nauczanie, udzielała pomocy żydowskim znajomym.

Brała udział w powstaniu warszawskim jako sanitariuszka.

W czasie wojny spłonął jej dom, gromadzone prace uczniów i przygotowywane do druku publikacje.

**Maria Grzegorzewska
z Januszem Korczakiem>>**

Czas na dygresję

Współpracownikiem i przyjacielem Marii Grzegorzewskiej był **Janusz Korczak**, a właściwie **Henryk Goldszmit** (ur. 22 lipca 1878 lub 1879 roku w Warszawie, zm. w sierpniu 1942 roku w niemieckim obozie zagłady w Treblince) - polski lekarz, pedagog, pisarz, publicysta i działacz społeczny żydowskiego pochodzenia.

https://www.youtube.com/watch?v=3Srtzi_dRYE

<https://www.youtube.com/watch?v=BGCRH6pfMec>

<https://www.youtube.com/watch?v=Hmq5PQbAWkY>

<https://www.youtube.com/watch?v=Eb-1swQDOco>

Janusz Korczak, znany też jako *Stary Doktor* lub *Pan Doktor*, stworzył oryginalny system pracy z dziećmi oparty na partnerstwie

oraz samorządnych procedurach i instytucjach oraz pobudzaniu samowykowania.

Był też pionierem działań na rzecz praw dziecka - człowieka.

W 1926 roku zainicjował pierwsze pismo redagowane w większości przez dzieci – „Mały Przegląd”.

Rok 1. № 11

Warszawa, dnia 17 grudnia 1926 r.

MAŁY PRZEGŁĄD

PISMO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

pod redakcją JANUSZA KORCZAKA.

Tygodniowy dodatek bezpłatny do Nr. 346 (1426) „Naszego Przeglądu”.

Wychodzi co piątek
rano.

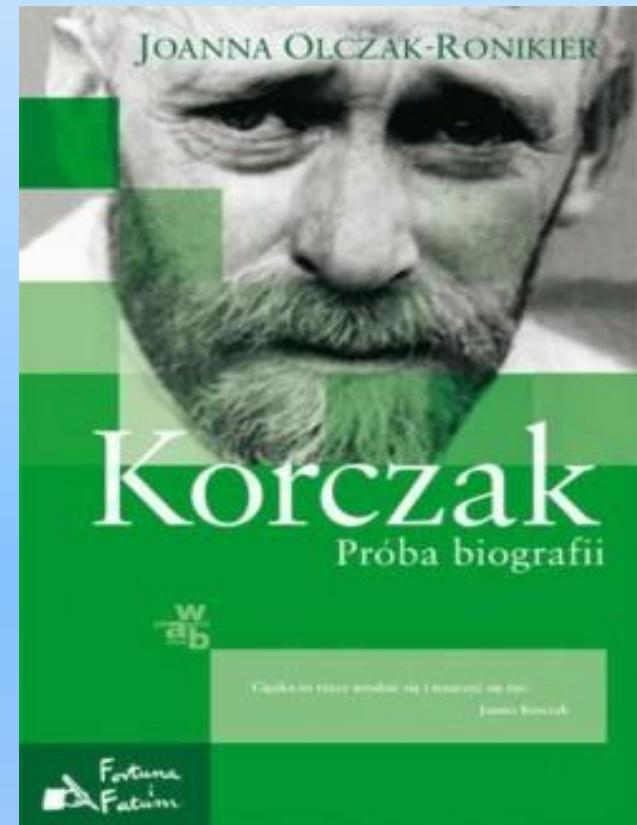
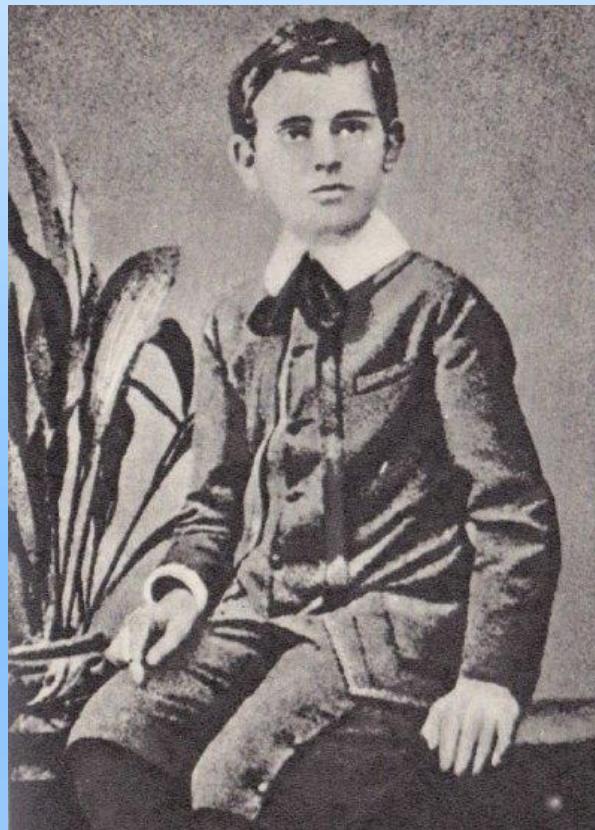
Korespondencje i materiały kierować należy
do redakcji „Małego Przeglądu”

Warszawa, Nowolipki 7.

Janusz Korczak urodził się w spolonizowanej, zasymilowanej rodzinie żydowskiej, jako syn adwokata Józefa Goldszmita i Cecylii Gębickiej. Rodzina Goldszmitów wywodziła się z Lubelskiego, zaś Gębickich z Kaliskiego.

Od połowy lat 80. uczęszczał do szkoły początkowej Augustyna Szmurły, a następnie dostał się do ośmioklasowego rządowego Gimnazjum Praskiego .

**O tym okresie życia napisał później w swym pamiętniku –
„Mając piętnaście lat, wpadłem w szaleństwo, furię czytania.
Świat znikł przed oczu, tylko książka istniała.”**

Duży wpływ na życie rodziny miała choroba ojca. W latach 90. kilkakrotnie był on kierowany do zakładu dla psychicznie chorych. Choroba Józefa Goldszmita doprowadziła do kłopotów materialnych rodziny.

Korczak już jako uczeń gimnazjum udzielał korepetycji, by pomóc w utrzymaniu rodziny, a jego matka Cecylia Goldszmit prowadziła stację dla uczniów.

W 1898 Henryk zdał maturę i rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Cesarskiego Uniwersytetu w Warszawie, na którym studiował sześć lat, powtarzając pierwszy rok.

Henryk Goldszmit w mundurze szkoły medycznej

23 marca 1905 otrzymał dyplom lekarza . W latach 1905–1912 pracował jako pediatra w Szpitalu dla Dzieci. Janusz Korczak jako lekarz miejscowy korzystał ze służbowego mieszkania na terenie szpitala i świadczył pomoc chorym w każdej chwili. Swoje obowiązki wypełniał bardzo ofiarnie. Prowadził również prywatną praktykę. Od ubogich pacjentów nie pobierał wynagrodzenia, zaś od zamożnych nie wahał się zażądać wysokich honorariów.

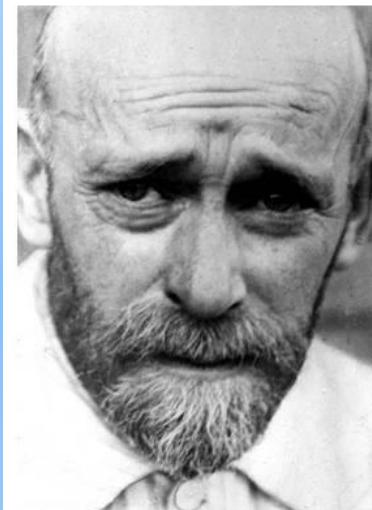

Szpital Dziecięcy Bersohnów i Baumanów w Warszawie

Na przełomie 1907 i 1908 podnosił swe kwalifikacje w Berlinie. Słuchał wykładów, za które sam płacił. W 1910 przebywał w Paryżu i Londynie, gdzie podjął decyzję, że nie założy rodziny. Jednocześnie sądził, że rodzina jest najlepszym miejscem wychowywania dzieci.

Korczak starał się zapewnić dzieciom beztroskie (co nie znaczy pozbawione obowiązków) dzieciństwo. Traktował je poważnie, mimo dużej różnicy wieku i prowadził z nimi otwarte dyskusje.

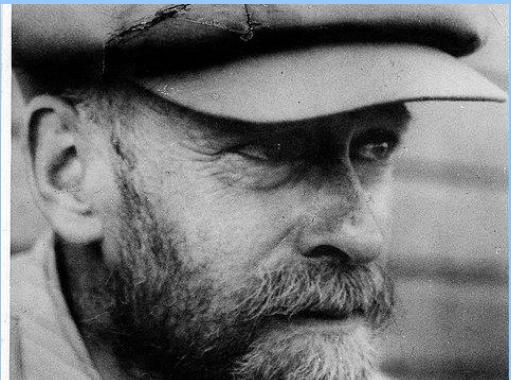
„Wszystko, co osiągnięte tresurą, naciskiem, przemocą, jest nietrwałe, niepewne, zawodne.”

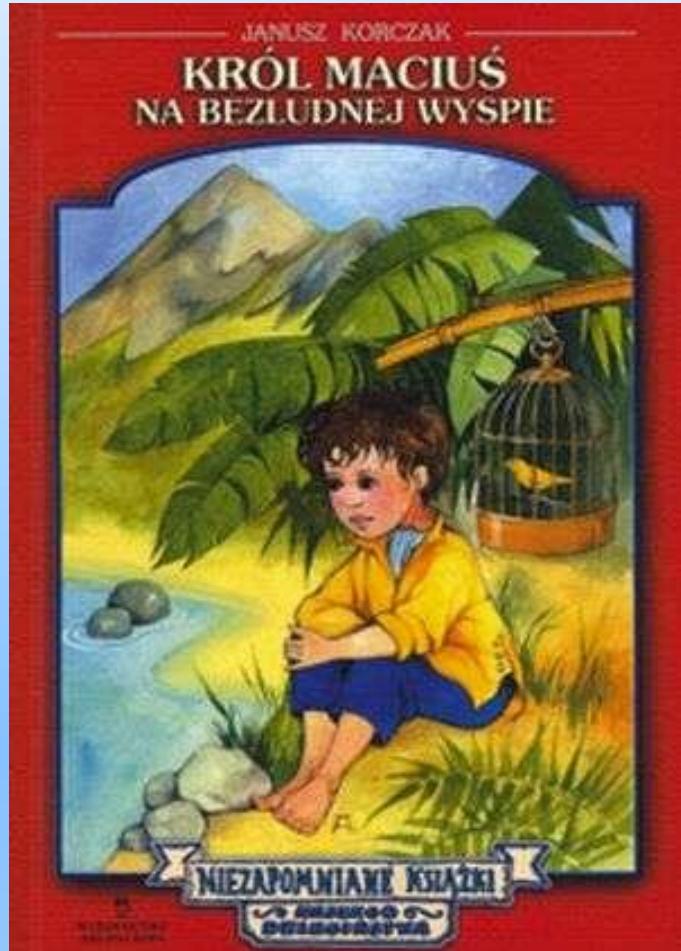
Janusz Korczak

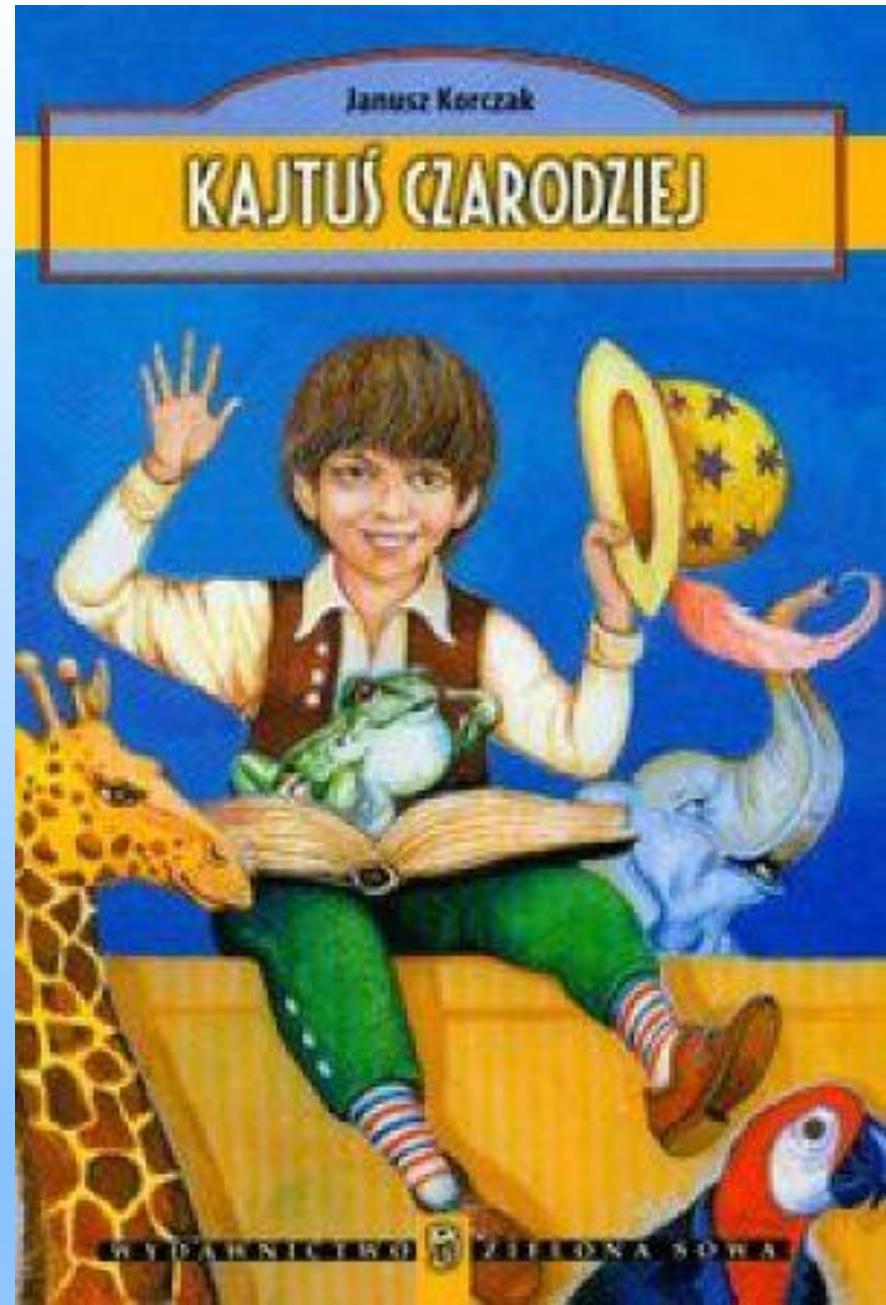
Po wybuchu I wojny światowej został powołany do armii rosyjskiej. W latach 1914–1917 był młodszym ordynatorem szpitala dywizyjnego. Pod koniec wojny pracował jako lekarz w przytułkach dla dzieci pod Kijowem. Miał również kontakt z domem wychowawczym dla chłopców polskich w Kijowie. W połowie 1918 roku Korczak wrócił do Warszawy do Domu Sierot.

W latach 1919–1920 w czasie wojny polsko-bolszewickiej pełnił służbę lekarza w Wojsku Polskim (w stopniu majora) w zmilitaryzowanych szpitalach w Łodzi i w Warszawie.

Janusz Korczak współpracował z radiem, publikował teksty pedagogiczne w specjalistycznych czasopismach, a dla dzieci napisał powieści: „Józki, Jaśki i Franki”, „Sława”, „Król Maciuś Pierwszy”, „Król Maciuś na wyspie bezludnej”, „Bankructwo małego Dżeka”, „Prawidła życia”, „Kajtuś Czarodziej”, „Uparty chłopiec. Życie Ludwika Pasteura”, „Ludzie są dobrzy”.

9 października 1926 roku Janusz Korczak opracował pierwszy numer Małego Przeglądu, który redagował przez kolejne 4 lata.

Tablica upamiętniająca „Mały Przegląd” umieszczona w 1996 na tylnej ścianie Pałacu Mostowskich przy ulicy Nowolipki.

Razem ze Stefanią Wilczyńską Janusz Korczak założył i prowadził w latach 1912-1942 Dom Sierot – dla dzieci żydowskich w Warszawie. Siedziba Domu Sierot znajdował się przy ulicy Krochmalnej 92. Korczak mieszkał na Krochmalnej do 1932 r., kiedy to przeniósł się do mieszkania swojej siostry Anny.

Stefania Wilczyńska

Dom Sierot
Krochmalna 92

wnętrze Domu Sierot

Od 1919 r. Janusz Korczak współtworzył także drugą instytucję, tym razem dla dzieci polskich - Zakład Wychowawczy „Nasz Dom”.

Korczak był zwolennikiem poszanowania praw dziecka. Chciał organizować społeczeństwo dziecięce na zasadach sprawiedliwości, równych praw i obowiązków. W placówkach Korczakowskich życie wewnętrzne organizowały takie instytucje jak sejm (dziecięcy parlament), sąd i redagowana w nich prasa.

zdjęcie z wychowankami Domu Sierot na wakacjach

"Nie oczekuj, że twoje dziecko
będzie takim,
jakim ty chcesz żeby było.
Pomóż mu stać się sobą,
a nie tobą."

WielkieSlowa.pl

-Janusz Korczak

”

WielkieSlowa.pl

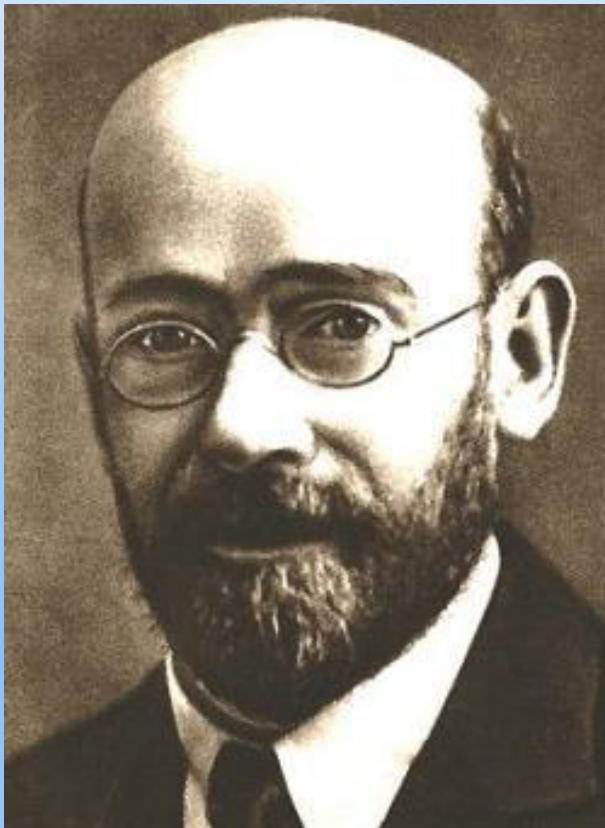
"Nie takie ważne, żeby człowiek dużo wiedział, ale żeby dobrze wiedział, nie żeby umiał na pamięć, a żeby rozumiał, nie żeby go wszystko troszkę obchodziło, a żeby go coś naprawdę zajmowało."

-Janusz Korczak

„WielkieSłowa.pl

W czasie okupacji niemieckiej Korczak nosił polski mundur wojskowy i nie aprobował dyskryminacyjnego oznaczania Żydów opaską z niebieską Gwiazdą Dawida. W ostatnich trzech miesiącach życia (maj-początek sierpnia 1942) znowu pisał pamiętnik. Ostatni zapisek w pamiętniku datowany jest na 4 sierpnia 1942 r. Przyjaciele Korczaka byli gotowi umożliwić mu wyjście z getta i zorganizowanie kryjówki po polskiej stronie, jednak on nie wyraził na to zgody.

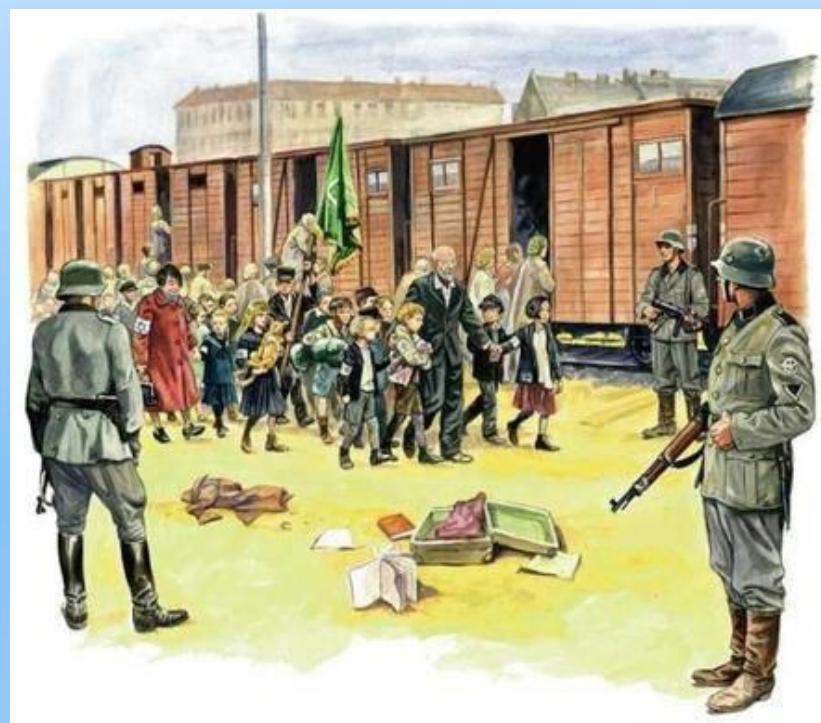

Dzieci z Domu Sierot (około 200 wychowanków), Korczak, pracownicy (m.in. Stefania Wilczyńska, Natalia Poz, Róża Lipiec-Jakubowska i Róża Sztokman-Azrylewicz) zostali wywiezieni do obozu zagłady w Treblince podczas tzw. wielkiej akcji likwidacyjnej warszawskiego getta.
Najprawdopodobniej stało się to 5. sierpnia 1942 r.

Kadr z filmu "Korczak".

Żydzi ładowani do wagonów na Umschlagplatz.

Relację z ostatniego marszu Janusza Korczaka pozostawił Władysław Szpilman :

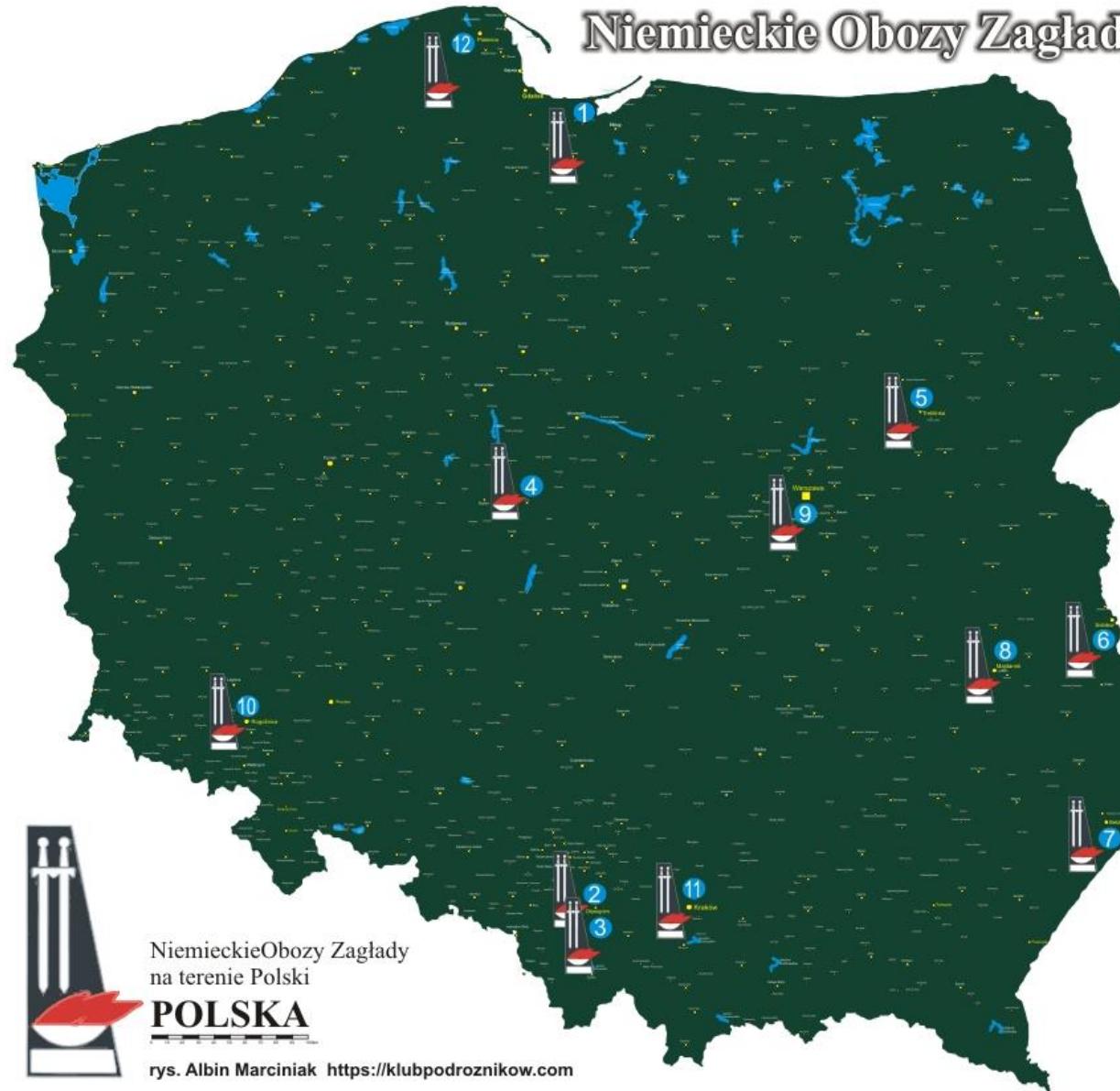
„Chyba 5 sierpnia (..) przypadkowo stałem się świadkiem wymarszu Janusza Korczaka i jego sierot z getta (...). Spędził z nimi długie lata swojego życia i teraz, w ich ostatniej drodze, nie chciał ich zostawiać samych. Chciał im tę drogę ułatwić.

Wytłumaczył sierotom, że mają powód do radości, bo jadą na wieś (...). Gdy spotkałem ich na Gęsiej, dzieci, idąc, śpiewały chórem, rozpromienione, mały muzyk im przygrywały, a Korczak niósł na rękach dwoje najmłodszych, także uśmiechniętych, i opowiadał im coś zabawnego.”

**pianista i kompozytor
Władysław Szpilman**

Niemieckie Obozy Zagłady na terenie Polski

Niemieckie Obozy Zagłady
na terenie Polski

POLSKA

rys. Albin Marciniak <https://klubpodroznikow.com>

- ① **Sztutowo**
- Konzentrationslager Stutthof
- ② **Oświcim**
Auschwitz
- ③ **Oświcim**
Auschwitz-Birkenau II
- ④ **Chełmno nad Nerem**
Sonderkommando Kulmhof,
- ⑤ **Treblinka**
Arbeitslager Treblinka
- ⑥ **Sobibor**
SS-Sonderkommando Sobibor
- ⑦ **Bełżec**
Sonderkommando Belzec
- ⑧ **Majdanek**
Konzentrationslager Lublin
- ⑨ **Warszawa**
- Konzentrationslager Warschau
- ⑩ **Rogoźnica**
Gross-Rosen Concentration Camp
- ⑪ **Kraków**
KL Płaszów
- ⑫ **Piastowice Wielka**

JANUSZ KORCZAK
HENRYK GOLDSZMIT
I DZIECI

1998

Powrót do Marii Grzegorzewskiej

Po wojnie mimo zaawansowanej choroby serca nadal kierowała stworzoną przez siebie placówką, kształciła nauczycieli, zorganizowała Katedrę Pedagogiki Specjalnej na Uniwersytecie Warszawskim i objęła jej kierowanie. Otrzymała tytuł naukowy profesora zwyczajnego.

Była twórczynią zarówno szkolnictwa specjalnego, jak i pedagogiki specjalnej w Polsce. Zainteresowała się tą dziedziną pod wpływem bezpośredniego zetknięcia się w jednym ze szpitali paryskich z różnego rodzaju upośledzeniami fizycznymi i psychicznymi.

W „Przedmowie” do „Wyboru pism” pisała: „wprowadzenie społeczne ludzi kalekich, różnego rodzaju jako użytecznych pracowników i wyrównywanie krzywdy społecznej tych jednostek” - stało się to dla niej zagadnieniem coraz bardziej pasjonującym.

Z tej pasji wyrosła pedagogika specjalna – główne dzieło w życiu Marii Grzegorzewskiej. W rozwoju tej dyscypliny odegrała rolę wyjątkową.

*„Każde dziecko ma prawo do
szczęścia i swego miejsca w
społeczeństwie”*

M. Grzegorzewska

Zasługą Marii Grzegorzewskiej jest opracowanie teoretycznych założeń pedagogiki specjalnej, jak również metodologii i zorganizowanie rozległych badań naukowych.

Wzbogaciła ją swoimi badaniami i pracami na światowym poziomie. Według niej przedmiotem badań pedagogiki specjalnej są dzieci anormalne, te które ze względu na większe lub mniejsze uszkodzenia natury organicznej lub funkcjonalnej odczuwają trudności w poznawaniu świata i w kontakcie z otoczeniem. Są to przede wszystkim trudności związane z uszkodzeniami wzroku lub słuchu.

Wiele uwagi poświeciła zjawisku kompensacji i rewalidacji osób dotkniętych różnymi brakami rozwojowymi.

Po wojnie Maria Grzegorzewska wróciła do problemu edukacji nauczycielskiej w 3 cyklach „Listów do młodego nauczyciela”.

Wyróżnia ona dwa typy nauczycieli: „wyzwalającego” i „hamującego”.

Nauczyciel wyzwalający działa przez miłość, sympatię, chęć pomocy;

nauczyciel hamujący poprzez nastrój obcości, chłód, styl zachowania się zmechanizowanego robota.

Według Grzegorzewskiej jedną z podstawowych właściwości nauczyciela jest dobroć. Ma być on przykładem pamiętając, że „dobreć rodzi dobroć”, budzić czynną dobroć w człowieku. Tylko na niej może się opierać życzliwy stosunek nauczyciela do dziecka.

„Im lepszy będzie nauczyciel, tym lepszy będzie świat i życie każdego człowieka”.

Za najistotniejsze osiągnięcia Marii Grzegorzewskiej można uważać prace związane z kształceniem nauczycieli. Pracę nauczyciela - wychowawcy w szkole specjalnej traktowała jako pracę o szczególnej wartości.

W „Listach do młodego nauczyciela” napisała: „Czy rozumiesz głębię słowa nauczyciel? Słowa, które kryje w sobie treść potrzeb życia ludzkiego”.

Sylwetka **nauczyciela** to postać dobrego człowieka, bogatego wewnętrznie, osoby obdarzonej charyzmatem, zdolnościami empatycznymi, umiejętnością współpracy ze swoimi podopiecznymi.

Maria Grzegorzewska opracowała oryginalną metodę nauczania, która nosi nazwę metody ośrodków pracy, obecnie powszechnie stosowaną w szkolnictwie specjalnym. Zgodnie ze swoimi założeniami metoda ośrodków pracy nigdy nie ograniczała się tylko do nauczania, ale obejmowała całokształt problemów wychowawczo - rewalidacyjnych dzieci upośledzonych.

W ośrodkach pracy Grzegorzewskiej na pierwszy plan wysuwa się dziecko, a nie nauczyciel.

Założeniami metody ośrodków pracy zajęcia lekcyjne każdego dnia tworzą całość, którą prowadzi nauczyciel danej klasy. Swobodnie operuje przerwami i stosuje przemiennie techniki szkolne, podporządkowane rozwijaniu zagadnienia zgodnie z programem oraz poziomem możliwości dzieci. Punktem wyjścia metody jest zagadnienie, wokół którego pojawiają się zagadnienia bezpośrednio z nim związane. Dużą zaletą tej metody jest stwarzanie warunków do pracy umysłowej i fizycznej oraz do wiązania jednej z drugą.

Motywem, który dominował w działalności Marii Grzegorzewskiej i dewizą jej życia było: „**Nie ma kaleki, jest człowiek**”. Walczyła ona o pełne prawo do nauki, do pracy i do szacunku dla osób upośledzonych. Przekonywała, że niepełnosprawność nie pomniejsza wartości i godności człowieka. W sposób szczególny zajmowała się psychologią i opieką wychowawczą nad niewidomymi.

Niepełnosprawny nie znaczy gorszy, niepełnosprawny to znaczy szczególnie wybrany, wyjątkowy, niezwykle wrażliwy, przepełniony miłością do wszystkich ludzi. Zawsze gotowy do podarowania drugiemu radosnego uśmiechu :)

"Nie ma kaleki" - jest człowiek ...

M. Grzegorzewska

W pamięci pozostaną wypowiadane przez Marię Grzegorzewska zdania, tak charakterystyczne dla jej życia:

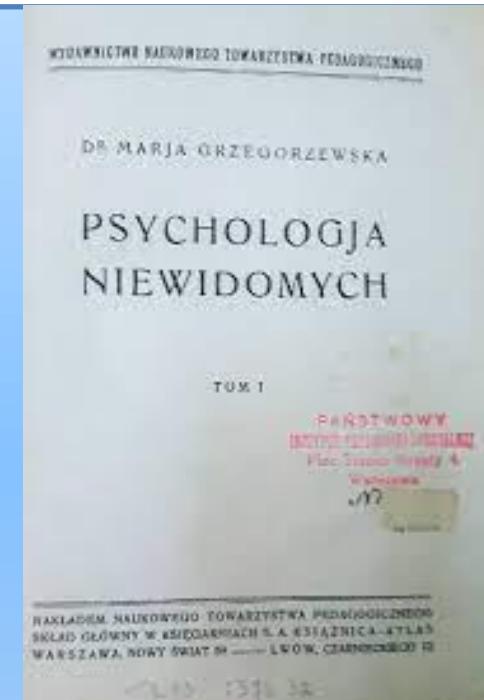
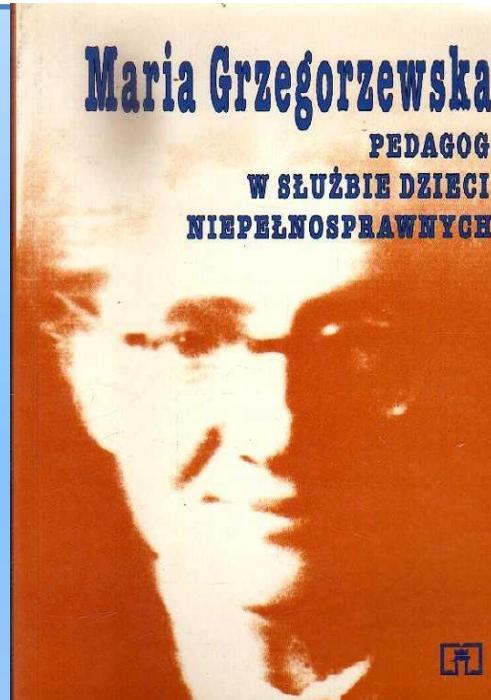
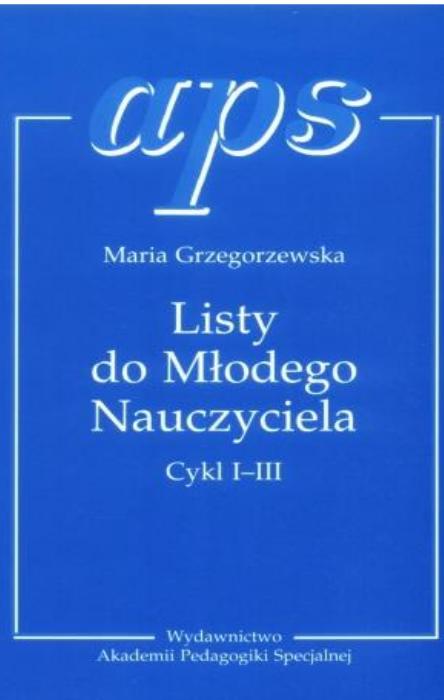
„Życzliwość wywołuje życzliwość, przyjaźń rodzi przyjaźń”,

„Każdy człowiek ma prawo do miejsca w społeczeństwie i do osobistego szczęścia”,

„Nie ma kaleki, jest człowiek”.

Główne jej publikacje to:

„Psychologia niewidomych”, „Listy do młodego nauczyciela. Pedagogika lecznicza. Skrypt wykładów”, „Głuchociemni Psychologia niewidomych”, „Analiza zjawiska kompensacji u głuchych i niewidomych”.

Czytając wspomnienia o Marii Grzegorzewskiej można dowiedzieć się, jak przez całe życie ogromnie ceniła przyjaźń. Darzyła przyjaźnią wszystkich, których znała np. profesorów, asystentów, studentów - oni zaś przyjaźń tę odwzajemniali. W „Liście do nauczyciela” pisała, że: „Przyjaźń daje moc do wspólnego przewyciężania trudności, pomaga dźwigać odpowiedzialność, nie daje zapominać, że trzeba szukać tego, co najważniejsze” i według tego tak postępowała przez swoje całe życie.

Do Marii Grzegorzewskiej zawsze można było wejść - drzwi jej mieszkania i gabinetu były, w dosłownym i przenośnym znaczeniu, otwarte dla każdego.

Wykładowcy i studenci Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, 1925/26; w środku (od lewej) Maria Grzegorzewska - dyrektorka, Władysława Weychert-Szymańska, Korczak. [Oryginał w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej]

**Maria Grzegorzewska zmarła 7 maja 1967 roku na atak serca.
Pochowana została w alei zasłużonych cmentarza Powązkowskiego
w Warszawie.**

<https://95.aps.edu.pl/muzeum.pdf>

Rok 2022
rokiem Marii Grzegorzewskiej
patronki naszej szkoły

Nie rok ma być lepszy tylko człowiek

**„Nie wolno zostawiać świata takim,
jakim jest.”**

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ